

Za hranicemi běžné zkušenosti

O duchovno se František zajímal asi čtyři roky, ale své zkušenosti si nechával jen pro sebe. Neměl nikoho, s kým by o nich mohl, nebo chtěl mluvit. Problémy se vynořily na nejmenovaném duchovně zaměřeném kurzu, kde se s ním začalo dít něco, nad čím ztrácel vědomou kontrolu. Zmocňovaly se jej zvláštní pocity a vnímal věci, které ostatním zůstávaly skryté. Zcela se tomu otevřel a události dostaly nečekaný spád.

František se cítil, jako by byl vláčen za koněm. Měl i nutkání provádět tibetský pozdrav a klaněl se. To byl teprve začátek. Následně slyšel hlasy a viděl osoby ve starodávných válečných helmách. Spatřil také zástupy mrtvých, kteří jako by se na něj tlačily a žádaly, aby od nich předal nějaké poselství. Ve stavu podivně změněného vědomí měl řadu dalších vizí a neobvyklých tělesných prožitků; jako by se současně nacházel ve dvou světech.

Uvědomoval si, že cosi není v pořádku, a přesto cítil, že se s ním děje něco, co má smysl a co je pro něj dobré. Měl potřebu najít někoho, kdo by mu pomohl s tímto poznáním pracovat. Lektor zmíněného kurzu si ovšem s jeho prožitky nevěděl rady. Odmítl jej s tím, že se nejedná o psychoterapii, ale o seminář, a navíc jej prý Františkovy prožitky děsí. Nakonec byl František za dramatických okolností převezen do psychiatrické léčebny. Tam si přečetl knihu *Anděl zavolal mé jméno* s doslovem Michaela Vančury a tušil, že v něm snad konečně našel pomocnou ruku.

Michael VANČURA (1948) je psycholog a psychoterapeut, má soukromou praxi a pracuje také pro Diabasis, sdružení pro podporu lidí procházejících psychospirituální krizí. O tom, co vlastně termín »psychospirituální krize« znamená a jak s takovou krizí nakládat, se dozvíte v následujícím rozhovoru, který Michael Vančura REGENERACI poskytl.

● Jak jste se dostal k práci s lidmi v psychospirituální krizi?

● Začátkem osmdesátých let jsem působil v psychiatrické léčebně, kde právě probíhal farmakologický výzkum. Měl jsem tak vzácnou možnost mluvit s diagnostikovanými psychotiky, kteří zůstávali několik týdnů bez medikace. Seděl jsem s nimi, poslouchal jejich příběhy, kladl otázky a pomáhal jim porozumět tomu, co se s nimi děje. Pozoroval jsem, jak se jejich symptomy postupně měnily. Byla to však jen jedna skupina pacientů »s vnitřním pozorovatelem«. Další spíše trvala na svém a terapeutický kontakt se příliš nedařil. Na základě této zkušenosti jsem si zřetelněji uvědomil, že některým psychotickým pacientům je možné pomoci s orientací v jejich zmateném světě.

Neměl jsem ale žádné odborné vedení a jen skromné zkušenosti se změněnými stavy vědomí. Diagnózu psychospirituální krize jsem neznal, možná ještě ani neexistovala. Uplatňovaná farmakoterapie celý obraz příznaků měnila natolik, že jsem nedokázal jednoznačně rozpoznat transformační »zdravou krizi« od krize z nemoci.

Pro získání dalších zkušeností z dané sféry jsme s kolegy založili krizové centrum RIAPS, kde jsme pracovali s lidmi, z nichž někteří procházeli psychospirituální krizí, a to ještě dříve, než se dostali na psychiatrii a než se začali léčit psychofarmaky. Zavedli jsme pro ně i možnost krátkodobé hospitalizace. Ukázalo se,

že potřebují specifické prostředí, které nelze vytvořit na oddělení, kde jsou současně i pacienti s jinými typy krize. Tak se zrodila myšlenka založit pobytové léčebné zařízení pro ty, kteří procházejí psychospirituální krizí, a realizaci se věnuje právě sdružení Diabasis.

● Jak jste se seznámil s touto diagnózou?

● V roce 1987 mě jeden můj kamarád, psychiatr MUDr. Stanislav Kudrle, pozval na výcvik holotropního dýchání. Velmi jsem váhal a dnes dobře vím proč. Toto rozhodnutí mi zcela změnilo život. Vstoupil jsem do kurzu, kde byla práce na sobě základem výcviku holotropního dýchání, a poznal jsem oblasti vlastní psychiky, které jsem dříve přisuzoval nanejvýš tak účinku substancí měnících vědomí. Vynořily se mi vlastní duchovní možnosti a zpětně se mi otevřel nový pohled také na psychotické pacienty se »zdravou krizí«.

S pomocí prof. Stanislava Grofa jsem si naplno uvědomil, že ve zmíněných dvou skupinách pacientů šlo o různé druhy psychotické zkušenosti, a tak jsem se seznámil s novou diagnózou, jež hlavně ukazuje novou filozofii přístupu.

Psychospirituální krize existují odnepaměti. Můžeme je rozpoznat v popisech zážitků na cestě, již prošli někteří svatí, tvůrci náboženských systémů a podobně. Podle manželů Grofových, kteří tento diagnostický pojem zavedli, se v určitých situacích ve vědomí vynořuje dosud nevědomý materiál, jenž doká-

že člověka zaskočit. Někdy jsou vnitřní proměny natolik náročné a rychlé, že se život v běžné realitě stává dočasně obtížný. To, co je pro někoho zajímavá duchovní zkušenost, u jiného přerůstá v psychospirituální krizi.

● Jak byste ji charakterizoval?

● Tímto termínem jsou označovány epizody neobvyklých zkušeností, které zahrnují změny vědomí, vnímání, myšlení, emocí a dalších psychosomatických funkcí. Lidé v nich procházejí zkušenostmi přesahujícími obvyklé meze prožívání vlastního Já. Jde například o zážitky stavů blízkosti smrti, mytologické a archetypální fenomény (například prožívání symbolického boje mezi silami dobra a zla), inkarnační vzpomínky, zážitky vnímání sebe sama mimo tělo. Řadí se k nim výskyt synchronicit, vizí a hlasů, channelingu, mimosmyslového vnímání, intenzivních psychosomatických energetických fenoménů (pocit, jako by měl člověk prsty strčené v zásuvce), spontánních pohybů těla, parapsychologických zážitků, stavů mystického sjednocení atd.

Společným znakem těchto fenoménů je jejich »mimořádnost«, přičemž o tom, co je, nebo není »mimořádné« rozhoduje každý sám. To, zda přestoupí zkušenost hranici a stane se krizí, záleží především na tom, jak tyto zážitky dokážeme zpracovat.

● Jak lidé na mimořádné zážitky reagují?

● Ty, pro něž jsou nové zkušenosti příliš daleko za hranicemi »subjektivně normálního«, třeba zahltní strach z neznámého prostoru. Narušení navykklého způsobu vnímání toho, co dosud považovali za realitu, je vyvede z míry. Oni sami nebo jejich okolí neunesou intenzitu a rozsah toho, co se vynořuje. Jiné naopak mimořádné zážitky přivedou k prožívání sebe sama jako »lepších, než jsou ti druzí«. Našemu Já dá trochu práce přijmout to, co se mi stalo, jako »normální«, a navíc jako něco, co se může stát každému. V naší kultuře zatím nemáme vypracovanou matrici pro podobné prožívání, a tak není snadné si s tím poradit. Nenapadne nás úlevný fakt, že v jiných společnostech by se nad tím nikdo nepozastavil.

● Jak často se psychospirituální krize vyskytuje?

● S Johnem Perrym jsme se shodli na tom, že až 15 % pacientů hospitalizovaných v psychiatrických zařízeních s diagnózou psychóza prochází zřejmě některou z forem psychospirituální krize. Jakého množství z celkové »běžné« populace se to týká, dost dobře nelze odhadnout. Nevíme, kolik osob z obavy před nepochopením, nebo z nějaké formy stigmatizace své zážitky raději tají. Když vyšla knížka *Anděl zavolal mé jméno*, v níž Jyoti popisuje fenomén psychospirituální krize, autorka dostávala desítky dopisů od těch, kteří se poznali...

● S jakými formami jste se nejčastěji setkávali?

● Podle mých zkušeností jde o některé projevy kundalini, většinou energetické fenomény. Často se objevuje také psychické otevíření, šamanská krize, channeling, slyšení určitých forem hlasů odlišitelných od halucinací. Obvykle se mluví o deseti formách psychospirituální krize. Je to ale jen pokus o utřídění. V praxi se zřídka nějaká forma vyskytuje v čisté podobě; častěji se překrývají.

● Není označení »psychospirituální« spíše vyjádřením určitého úhlu pohledu na jakoukoli duševní krizi?

● Myslím, že ne. Pojem »psychospirituální« popisuje výjimečný spirituální přesah tohoto typu krize a transpersonální kontext jejích symptomů, přestože každý člověk v krizi má větší možnost dostat se k duchovním zážitkům. Je to tím, že obvyklé obranné mechanismy jsou otřeseny. Na okolnostech pak závisí jeho reakce. Je příznačné, že lidé prožívající tuto krizi mívají právě vůči této dimenzi větší odpor než ostatní. Když má někdo silné bariéry ega – je neprostupné, příliš přísné – a pokud lpí na své představě o světě, nebo jeho okolí nedokáže neobvyklé zážitky a reakce tolerovat, mimořádné zážitky se stávají zdrojem »ohrožení«. Pokud ovšem má na duchovní cestě svého průvodce, učitele, tak se k transpersonálním zážitkům dostává přirozeně a nemá s nimi větší problémy.

● Jaký je rozdíl mezi člověkem, který prochází psychospirituální krizí, a psychotikem?

● Člověk procházející psychospirituální krizí má schopnost nahlížet na tento stav jako na vnitřní

psychologický proces a přistupovat tak k němu. I během dramatických zážitků dokáže rozlišovat mezi vnitřním a vnějším. Neříká: „Jsem Ježíš,“ ale třeba: „Asi vám to bude připadat divné, ale někdy mívám představu, jako bych byl synem Božím.“ Proto je schopen vytvořit přiměřený pracovní-terapeutický vztah. Na rozdíl od psychotického klienta obvykle netrpí pocitem pronásledování, vztahováním bez možnosti vhledu, že jde právě o ni, v jeho vnímání druhých nepřevažují projekce či acting out (přehrávání vnitřního nevyřešeného materiálu nebo neukončených situací v reálném světě), nemívá destruktivní a sebe-destruktivní myšlenky, nebo o nich alespoň dokáže mluvit a akceptovat bezpečnostní opatření.

Psychotické symptomy se objevují náhle, stejně rychle zase odezní, bývají dramatické a proměnlivé. Když se někdo přestane o sebe starat, nejí, nespí, má sebevražedné myšlenky, je pochopitelně na místě zvážit jiné řešení, například hospitalizaci. Bezpečí klientů musí být na prvním místě. Najít pro ně chráněné místo a v týmové spolupráci psychologa a psychiatra jim zajistit přiměřenou péči, to je jedním z cílů našeho sdružení Diabasis.

● Jaký má psychospirituální krize vztah ke změněnému stavu vědomí?

● Je jeho zvláštním typem. Obecně lze říci, že existují různé postupy, které vedou k navození změněných stavů vědomí; je přitom možné trénovat schopnost do nich vstoupit a vystupovat z nich. Příkladem může být hypnóza, holotropní dýchání, floating, meditace,

určitý způsob rytmického zpěvu, odříkávání manter, sweatlodge neboli indiánská sauna, bubnování, vision quest, tanec, ale také půst, fyzická bolest, klinická smrt, sex, substance různého charakteru od přírodních až po ty syntetické, od látek používaných v posvátných obřadech až po »drogy«.

Všechny tyto postupy se záměrně využívají k překračování hranic běžného vědomí. V případě psychospirituální krize jsou dotýcni do změněného stavu vědomí vrženi náhle, bez vlastního vědomého přičinění, nebo navzdory svému očekávání. Často nemají pro své prožívání žádné přijatelné vysvětlení. Přestávají mít věci pod kontrolou a mnohdy se cítí ohroženi.

● Může nějaká událost psychospirituální krizi vyvolat?

● Některé záležitosti mohou spustit proces, na který je jedinec zřejmě již vnitřně připravený. Charakter takového spouštěče tedy nemusí mít s podobou krize nic společného. Přítomnost rozlišitelných spouštěčích mechanismů také není podmínkou diagnózy psychospirituální krize.

K častým spouštěčům patří perinatální události (porod, spontánní potrat, interrupce), silné sexuální či emoční prožitky (například ztráta blízké osoby, ohrožení života, trauma), série životních nezdarů, užití psychedelických látek, intenzivní meditační praxe nebo provádění takových duchovních praktik, jejichž cílem je aktivovat spirituální energie, ovšem bez přiměřeného vedení. Tak tomu bylo i u Františka z úvodu našeho rozhovoru.

● Jak je možné těmto jedincům pomoci?

● Nejúčinnějším terapeutickým prostředkem je vytvořit bezpečný a pozitivní rámec pro neobvyklé prožitky tak, aby mohly volně probíhat. Pro ty, kteří procházejí psychospirituální krizí, je proto důležité najít někoho, s kým o svých zkušenostech mo-

hou mluvit, aniž by z těchto zkušeností měl strach. Schopnost empatie a znalost procesu mimořádného stavu vědomí je důležitou součástí výbavy terapeuta. Nemůžeme s ní ovšem po každé počítat u členů rodiny nebo přátel.

Kdyby měli stejné příznaky třeba v Indii, nejspíš by věděli, kam nebo na koho se obrátit. Tamní společnost připouští možnost přechodně se chovat »nenormálně«, ale být přitom normální. V naší kultuře máme tendenci zužovat možnosti – buď je někdo normální, nebo je blázen. Pokud psychospirituální krizi chápeme jako léčivý proces a použijeme adekvátní možnosti vedení, může i její spontánní průběh směřovat k obnovení rovnováhy, růstu, vyšší integraci osobnosti a plnějšímu zdraví.

● Jaké další prostředky se při léčbě využívají?

● Vedení klientů procházejících krizí představuje citlivé zvážení podpory procesu, nebo pomoc s jeho zpomalováním. Nežádka jsou totiž v situaci, kdy práci na sobě nemohou věnovat dostatečný prostor, nebo jsou jejich zážitky až příliš silné a zahlcující. Pod vlivem obav z procesu, případně pod tlakem okolí sami usilují o zpomalení. V takovém případě jim pomáháme potvrzovat osobní hranice, také v uzemňování, v tom, jak zůstat v přítomnosti, v kontaktu s tělem a s bezprostředním okolím. Někdy je důležité dočasně přerušit, nebo snížit intenzitu jejich duchovní praxe, pokud má souvislost s krizí. Přírodnost je kontakt s přírodou, práce s přírodními materiály jako je hlína apod. Jestliže to však vnitřní nastavení klienta a vnější podmínky dovolují, je dobré ponechat procesu pokud možno volný průběh a umožnit přiroze-

nou katarzi. Osvědčila se také podpora tvořivého neverbálního ztvárnění probíhajícího procesu a navázání kontaktů s lidmi s podobnou zkušeností.

● Domníváte se, že v některých případech jsou léky nutností?

● Mám dobrou zkušenost ze spolupráce s psychiatry, kteří stanoví dávku léků, která je ještě účinná, ale ne natolik, aby bránila klientovi v kontaktu s tím, co se mu vynořuje ve vědomí. Důvodem, proč se obecně snažíme o minimalizaci farmakoterapie, je skutečnost, že léky tlumí proces, který je podle našeho přesvědčení za optimálních okolností léčivý. Někomu, kdo prochází psychospirituální krizí s bouřlivými projevy, může ale šetrná medikace s integrací zážitků pomoci. V tomto směru věřím na informovanou týmovou spolupráci.

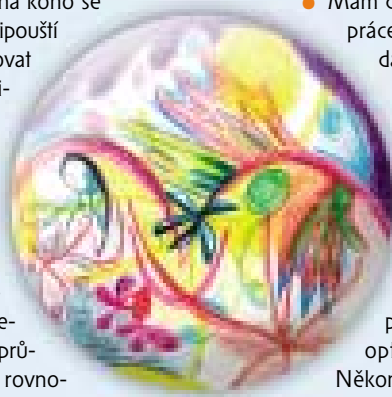
Obecně řečeno, farmakologická pomoc je na místě tehdy, jestliže je dotyčný nebezpečný sobě nebo svému okolí, pokud převládajícími psychickými obranami jsou paranoidní vnímání nebo projekce, dále pokud je ve stavu extrémního rozrušení, cítí se neschopný situaci zvládnout a žádá úlevu od rušivých příznaků; a také tehdy, když je emoční zkušenost příliš silná a znemožňuje určitou míru odstupu potřebnou pro terapeutickou práci.

● Existují specializovaná zařízení pro tyto klienty někde ve světě?

● Jedno z prvních pobytových zařízení založil na konci šedesátých let v kalifornském San Francisku psychiatr John W. Perry. Nazval ho Diabasis a v rámci tříměsíčního pobytu klientů v podpůrném prostředí bez použití jakékoli medikace úspěšně pracoval s mladými lidmi s diagnózou psychóza. Obdobným alternativním zařízením pro léčbu psychóz byla Soteria v San Jose. Nejdůležitější organizací se ale stal SEN (Spiritual Emergence Network), založený v Esalen institutu v kalifornském Big Sur v roce 1980 Christinou Grofovou. V roce 1992 jsem navštívil Pocket Ranch, jenž vedla Barbara Find-eisen. Na tomto místě v kalifornských horách klienti procházeli intenzivní prací na sobě: zahrnovala holotropní dýchání, skupinovou a individuální terapii, symbolickou práci s různými materiály a aktivity v přírodě. Nikde jinde jsem neviděl, že by se v takovém klidu pracovalo na tak hlubokých zážitcích. Také v Todtmoos v německém Schwarzwaldu existuje podobné centrum. Navštívil jsem je v roce 1996, kdy ho vedl Ingo Jarsetz. Organizace inspirované činností SEN fungují i v Kanadě, Austrálii i jinde.

● Navštívili někteří odborníci dlouhodobě se zabývající tímto fenoménem naši republiku?

● Po roce 1989 začal do Prahy jezdit prof. Stanislav Grof. Začal s výcvikem holotropního dýchání, jedním z modulů psychospirituální krize. V r. 1992 jsem se v Kalifornii setkal s Jyoti a Russellem (Ph.D. Jeaneane Prevatt a Ph.D. Russell D. Park). Jyoti nějakou dobu působil jako ředitelka organizace SEN, kde dr. Park pracoval na výzkumu psychospirituální krize. Pozval jsem je oba do Prahy, kam víceméně pravidelně jezdí od roku 1992. John Perry byl

v Čechách několikrát na pozvání Patricie Anzari. V roce 1997 jsme jej požádali o přednášku na dané téma; ta proběhla v RIAPSu. Sdružení Diabasis také pozvalo Russella Parka, jenž zde v roce 2003 vedl seminář. Na konci loňského roku se uskutečnila přednáška významného amerického psychoterapeuta Alberta Pessa a nyní připravujeme seminář a přednášku Davida Lukoffa, jenž se zasloužil o zařazení kategorie zahrnující psychospirituální krizi do amerického psychiatrického diagnostického manuálu DSM-IV.

● Kde lidé procházející psychospirituální krizí najdou útočiště?

● Přiměřenou pomoc pro zvládnutí a úspěšnou integraci těchto prožitků u nás zajišťuje nebo zprostředkovává nezisková organizace Diabasis, jejíž vznik v roce 2004 iniciovaly potřeby těch, kteří se prozatím dostávali do naší péče víceméně náhodně. Cílem sdružení je vytvořit kontaktní centrum, zřídit telefonní linky a síť kvalifikované odborné pomoci podle vzoru americké SEN (dnes CPSH – Center for Psychological & Spiritual Health). Naše organizace má v úmyslu spojit úsilí odborníků, tedy psychologů, psychiatrů a psychoterapeutů, kteří se dané problematice dlouhodobě věnují nebo o ni mají zájem. Diabasis chce podporovat výzkum v této

oblasti a formou přednášek, seminářů, publikací nebo jiným vhodným způsobem informovat odbornou i laickou veřejnost o formách, projevech, výskytu, diferenciálních diagnostice a alternativních způsobech zvládnutí psychospirituálních krizí.

Zprostředkování informací tímto článkem je prvním krokem vedoucím k pomoci potřebným. Vzdálenějším cílem je vybudování pobytového zařízení podobného americké Diabasis či Pocket Ranch.

● Jaká je aktuální situace v Diabasis?

● Síť odborníků, s nimiž spolupracujeme, je už více méně ustanovena a začala fungovat. Tvoří ji jak psychiatři a psychoterapeuti, tak laici, kteří prošli výcvikem zaměřeným na změněné stavy vědomí a na práci s psychospirituální krizí. Ve spolupráci s REMEDIEM pro ně momentálně vytváříme program dalšího vzdělávání, to když budou pokračovat ve výcviku pro telefonickou konzultační službu. Díky velkorysosti našich přátel jsme získali do dlouhodobého pronájmu prostory nedaleko Náprstkova muzea v centru Prahy, kde vy-

budujeme administrativní zázemí, knihovnu, konzultační místnost a sídlo telefonické linky pomoci. Ta bude v provozu už brzy, byť zpočátku jen několik hodin denně. Telefonní číslo této linky, provozní dobu a datum zahájení provozu včas zveřejníme.

Máme na zřeteli také semináře pro odborníky, kteří se zajímají o psychospirituální krizi a chtěli by s námi navázat spolupráci.

Zatím je nás možné kontaktovat prostřednictvím internetu. Prvořadým úkolem zůstává zajistit zdroje financování provozu. Jako nestátní nezisková organizace zabývající se kategorií psychospirituální krize, která ovšem není zahrnuta v našem současném diagnostickém manuálu, totiž nemůžeme pomýšlet na statut zdravotnického zařízení a spolupráci se zdravotními pojišťovnami. Ale i v této oblasti bude naše sdružení usilovat o změnu.

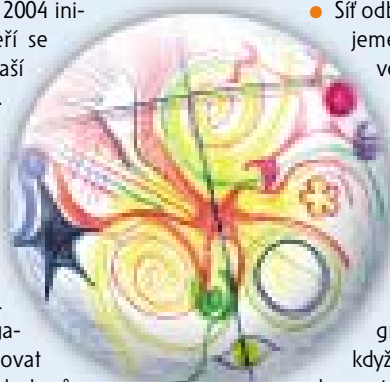
Pracoviště i síť odborné terapeutické pomoci jsou připraveny a o klienty zdá se nebude nouze. Věřím tomu, že nabízáme dobrý program a důležitou službu lidem.

Připravil PhDr. Jan BENDA

Autor díla *Mystika a schizofrenie*

Autorkou kruhových mandal je Apolena KÜHNLOVÁ

Více informací o sdružení Diabasis a možnostech jeho podpory najdete na www.diabasis.cz.

INZERCE

REGENERACE, OCHRANA A OČISTA ORGANISMU NA JARO „ZDRAVÍ KTERÉ CHUTNÁ“

KOLONFIT DRINK – nápoj s probiotickou mikroflórou
a příchutí kávy pro trávicí trakt

Obsahuje aloe vera, inulín, bifidobakterie bifidum a lactobacillus acidophilus, sladový výtažek a speciální směs vitamínů a minerálů. Působí na celý gastrostřední včetně střev, ovlivňuje pohyblivost střev, obnoví výstelku střevní stěny, funkci jater, ledvin a dalších orgánů. Ovlivňuje zácpy, průjmky, záněty a žaludeční vředy. Posiluje imunitu, snižuje hladinu cholesterolu, dokonale pročistí organismus – detoxikuje a řeší kožní problémy. Připraví organismus pro lepší příjem a využití vitamínů a minerálů z potravy. Příznivě ovlivňuje zažívací procesy. Vhodná součást diet pro snížení váhy.

ANTIOXIFIT DRINK – pomerančový nápoj k regeneraci a ochraně organismu

Se silnými antioxidanty (Gingko, zelený čaj, aktivin, lykopen) a speciální směsí vitamínů a minerálů. Unikátní kombinace aktivních antioxidantů se podílí na ochraně organismu před rozvojem civilizačních chorob (mozkové příhody, nádorů, kardiovaskulárních nemocí, diabetu, artrózy, alergií) a chrání před vlivem špatných návyků (káva, alkohol, kouření). Posiluje obranyschopnost, poskytuje energii srdci, svalům a rekonvalescence po nemocech. Působí svěže pro plnou energii a vitalitu. Proti únavě a stresu. Produkty v nápojové formě zajišťují 100% vstřebatelnost, využitelnost a rychlý účinek. Další předností je lahodná chuť výrobků a příznivý poměr obsahu k ceně.

VITAGLUCAN FORTE BELIX – imunokapky se zvýšeným obsahem glukanu

Vhodné na různé druhy alergií, vyčerpání, stres, snížení hladiny cholesterolu, proti opakovaným infekcím. Kožní infekce, mykózy, kvasinkové infekce, ekzémy a špatně se hojící rány. Pro bezpečnou ochranu a vitalitu ve vyšším věku. Podporuje kvetvorbu, zlepšuje krevní obraz. Čistí krev a celý organismus od toxických látek. Stimuluje funkce imunitního systému. Doplněk léčby při chemoterapii a radioterapii. Chrání proti karcinogenním látkám. Prevence před operací (proti infekci a na hojení ran).

K dostání v lékárnách a specializovaných prodejnách zdravé výživy.

Podrobnější info: 736 603 568, www.virde.cz

Kladete si otázky o světě, zdravotních problémech, vztazích či prostoru? Pak možná právě vám pomůže

Cesta bílého jeřába

Původní učení staré Číny pracuje s možnostmi individuálního pohledu na život a svět, čínská medicína ruku v ruce s předchůdcem FENG SHUI, tajným učením HAM YU, nám mimořádným způsobem osvětluje zdraví, oblast vztahů mezilidských, vztahů člověka a času, člověka a prostoru, ale třeba i počasí.

Přednáší Eva Joachimová, autorka knih *Cesta bílého jeřába* a *Cesta bílého jeřába za časem člověka*, spoluautorka knih *Rakovina – země neznámá* a *Devitalizace – oživená naděje*.

Semináře budou probíhat v centru Prahy, po ukončení cyklu získají absolventi certifikát.

Informace: Eva Joachimová, Nadace Bílý jeřáb, Mladotice 6, 538 42 Ronov nad Doubr., tel.: 604 200 083, www.joachimova.cz

Československá SinoBiologická® společnost
1. škola tradiční čínské medicíny
založena 1990, 15 let praxe TČM®

Otevíráme nový běh dálkového studia

TRADIČNÍ ČÍNSKÉ AKUPUNKTURY

ZAHÁJENÍ 26. ŘÍJNA 2005

VYUŽIJTE NÍZKÝCH CEN DO KONCE SRPNA 2005!

Česko: www.tcm.cz, csbs@tcm.cz, 723 555 313, 220 873 124
Revoluční 20, 110 00 Praha 1

Slovensko: info@sinbios.sk, 907 726 238
SINBIOS, Palackého 6, 811 09 Bratislava

Zdravotní konzultace v našem Centru TČM® tel. 222 312 614